

UCHWAŁA NR XII/6/2023
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH

z dnia 24 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Starachowice na lata 2024-2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688) w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, 1429) Rada Miejska w Starachowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Starachowice na lata 2024-2026, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

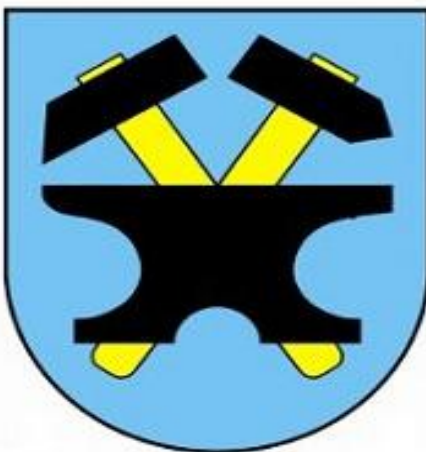
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Starachowicach

Michał Walendzik

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE STARACHOWICE NA LATA 2024-2026

STARACHOWICE 2023

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE	STR. 3
II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA I REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026	STR. 4
III. ROZDZIAŁ I	
1. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE STARACHOWICE	STR. 4
2. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY Z TERENU GMINY STARACHOWICE	STR. 10
2.1 Sąd Rejonowy w Starachowicach	STR. 10
2.2 Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach	STR. 10
2.3 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	STR. 12
2.4 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach	STR. 12
2.5 Placówki oświatowe w Starachowicach	STR. 14
2.6 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	STR. 17
2.7 Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła”	STR. 18
3. ANALIZA SWOT	STR. 18
IV. ROZDZIAŁ II	
CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	STR. 20
V. ODBIORCY PROGRAMU	STR. 22
VI. CZAS REALIZACJI PROGRAMU	STR. 23
VII. ZAKŁADANE EFEKTY PROGRAMU	STR. 23
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	STR. 23
IX. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU	STR. 23
X. ZAKOŃCZENIE	STR. 24
XI. SPIS TABEL	STR. 25
XII. SPIS WYKRESÓW	STR. 25

I. Wprowadzenie

Program został opracowany w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Starachowice od 2016 roku. Celem programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko, a przede wszystkim wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych. Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań jest obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, który spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

Rodzina stanowi dla dziecka niczym niezastąpione środowisko wychowawcze, w którym każdy z nas od początku życia powinien odnajdywać poczucie miłości i bezpieczeństwa. Zaspokojenie tych dwóch podstawowych potrzeb rzutuje na późniejsze nasze życie oraz kontakty ze społeczeństwem. Rodząc się, każdy z nas zdany jest na innych, niezależnie od środowiska, w jakim przyszło mu żyć. Dziecko na początku swojego życia musi pozostawać pod opieką, która najczęściej odbywa się w rodzinie. To właśnie ta podstawowa grupa społeczna, która jest dla nas naturalna, musi zapewnić nam podstawowe potrzeby: jak opiekę, wychowanie. Rodzice są pierwszymi osobami, które uczą dziecko jak żyć, od nich, więc zależy w dużej mierze, jakie postawy będzie przyjmować ich potomek w przyszłości. Aby dobrze spełniać swoją rolę każdy rodzic powinien zapoznać się z zasadami dobrego wychowania oraz uświadomić sobie odrębność dziecka jako jednostki, jego specyficznych cech i tylko jemu przypisanych zachowań i potrzeb. Rodzic powinien pamiętać także o tym, że niezależnie od wieku, każde dziecko ma swoje prawa, które otrzymuje w momencie urodzenia każdy człowiek, prawa zwane naturalnymi. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny leży również w interesie jednostek i społeczeństwa oraz tworzy sprzyjające warunki do jej rozwoju. Godne poparcia są wysiłki tych wszystkich, którzy pragną kształtować nowe społeczeństwo, dzieło to rozpoczynają od troski o rodzinę oraz wytrwale zabiegają o jej siłę i trwałość.

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu jej ról instytucjonalnych poprzez projektowanie, wyznaczanie oraz realizację zespołu planowych i spójnych działań.

II. Podstawy prawne opracowania i realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, 1429),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm),
- Ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390, 658, 852, 1429),
- Ustawę z dnia 07 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581, 658),
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535, 1606);
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 51),
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810, 1565).

III. Rozdział I

1. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Starachowice

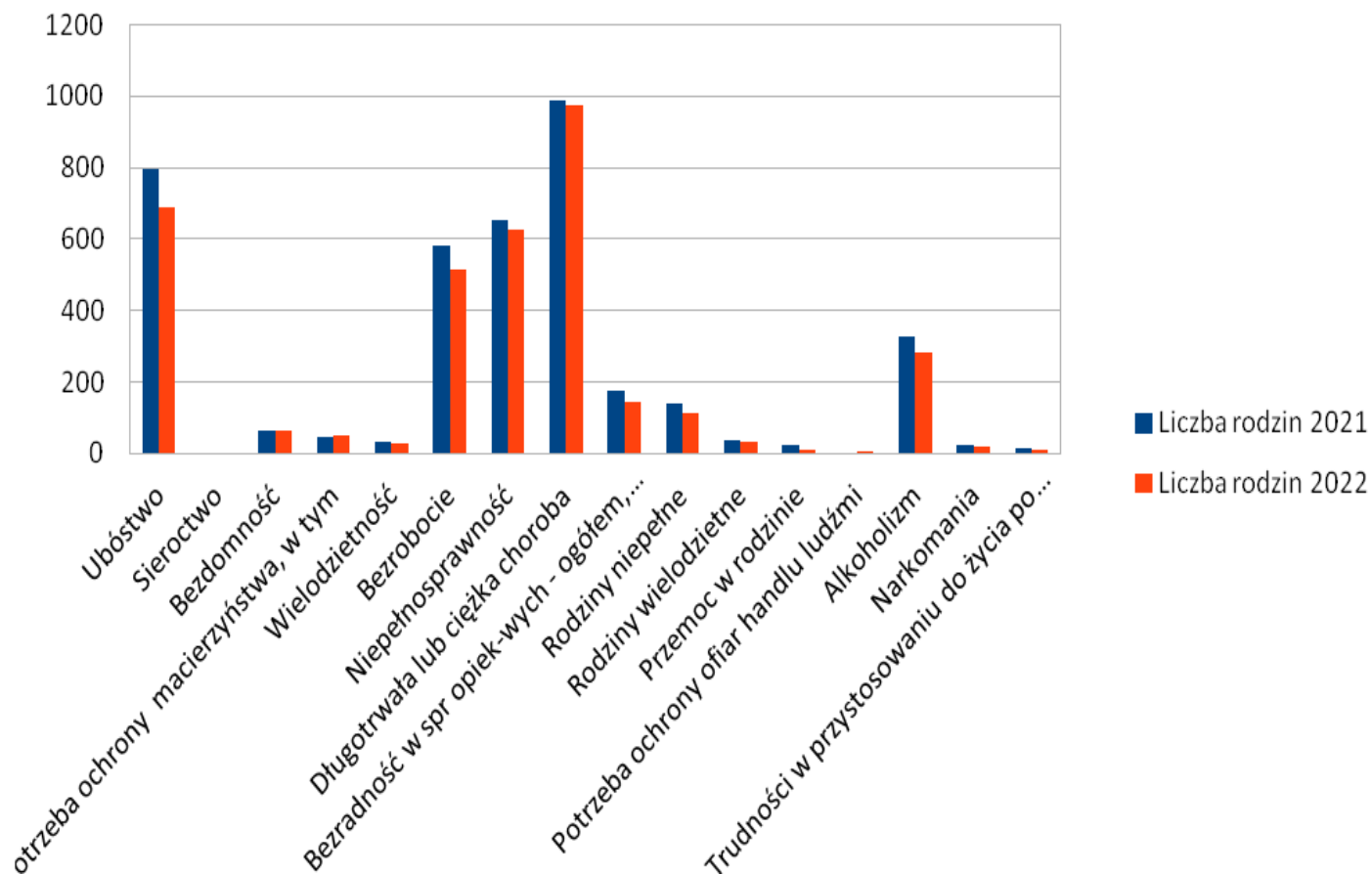
Na koniec 2022 r. ogólna liczba mieszkańców Starachowic wyniosła 44.721 osób, w tym 23.800 kobiet i 20.921 mężczyzn. Ponad połowa starachowiczian to osoby w wieku produkcyjnym. Od roku 2017 w Starachowicach, podobnie jak w większości polskich miast spada liczba mieszkańców. Pośród starachowiczian przewagę liczebną stanowią osoby w wieku produkcyjnym, tj. 55% ogółu mieszkańców. Na terenie Gminy Starachowice zamieszkuje znacząca społecznie grupa osób oraz rodzin borykająca się z problemami o charakterze rozwojowym i społecznym. W/wym. uzyskują pomoc i wsparcie ze strony wykwalifikowanych instytucji, przede wszystkim Centrum Usług Społecznych. Dzięki udzielonemu wsparciu przedstawicieli współpracujących w ramach Programu jednostek, osoby i rodziny te mają szansę na poprawę swojej trudnej sytuacji życiowej.

Tabela Nr 1. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2021 - 2022

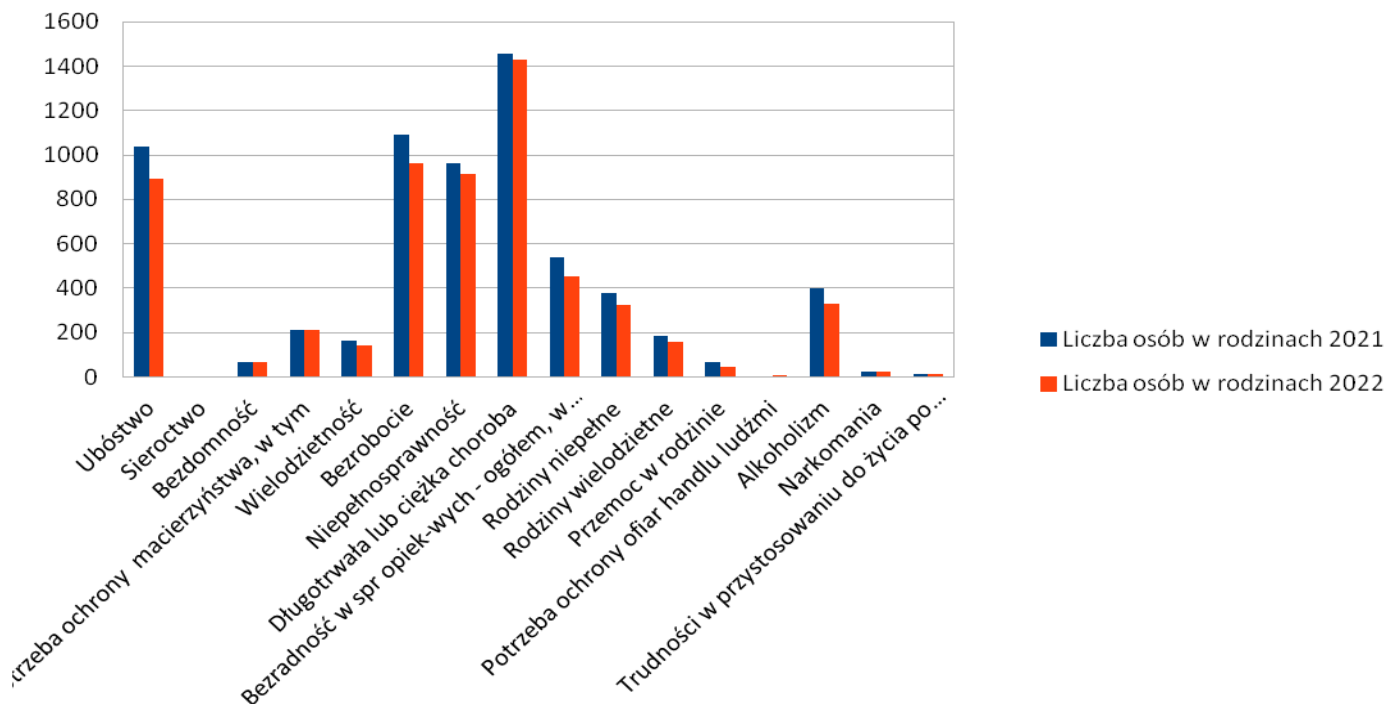
Powód trudnej sytuacji życiowej	<u>Liczba rodzin</u>		<u>Liczba osób w rodzinach</u>	
	2021	2022	2021	2022
Ubóstwo	797	688	1039	895
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	63	62	66	65
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym	46	48	214	211
Wielodzietność	32	28	163	144
Bezrobocie	582	514	1092	960
Niepełnosprawność	654	625	962	915
Długotrwała lub ciężka choroba	988	974	1454	1427
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego - ogółem, w tym:	176	144	541	454
Rodziny niepełne	138	112	380	326
Rodziny wielodzietne	36	31	185	157
Przemoc w rodzinie	21	11	68	43
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	1	0	2
Alkoholizm	325	280	398	332
Narkomania	23	20	26	23
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	9	13	12
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	3	16	5	37
Sytuacja kryzysowa	0	1	0	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: (dane statystyczne CUS)

Wykres Nr 1. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2021 - 2022

Wykres Nr 2. Liczba osób w rodzinach w latach 2021 - 2022

W porównaniu do lat ubiegłych zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy finansowej CUS z powodu m.in. wzrostu płacy minimalnej, waloryzacji świadczeń rentowych i emerytalnych. Od stycznia 2022 r. zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów zmieniły się kryteria dochodowe: dla osoby samotnej obecnie wynosi ono 776 zł, a dla osoby w rodzinie 600 zł. Dominującymi problemami w rodzinach, zgodnie z wyżej wskazanymi danymi, są ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa w rodzinie oraz dostępność pomocy w sytuacjach tego wymagających świadczą wyspecjalizowane jednostki, tj. m.in. szkoły, Centrum Usług Społecznych w Starachowicach, Policja, Straż Miejska, Straż Pożarna oraz służby ratunkowe o charakterze medycznym. Współpracują one ze sobą, co przyczynia się do efektywności działań. Działania pomocowe i wspierające prowadzone są również w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Na terenie Gminy Starachowice przebywają ukraińskie rodziny z dziećmi, które również są odbiorcami działań prowadzonych przez powyższe jednostki w ramach Programu. Z danych statystycznych CUS wynika, że w 2022 r., na

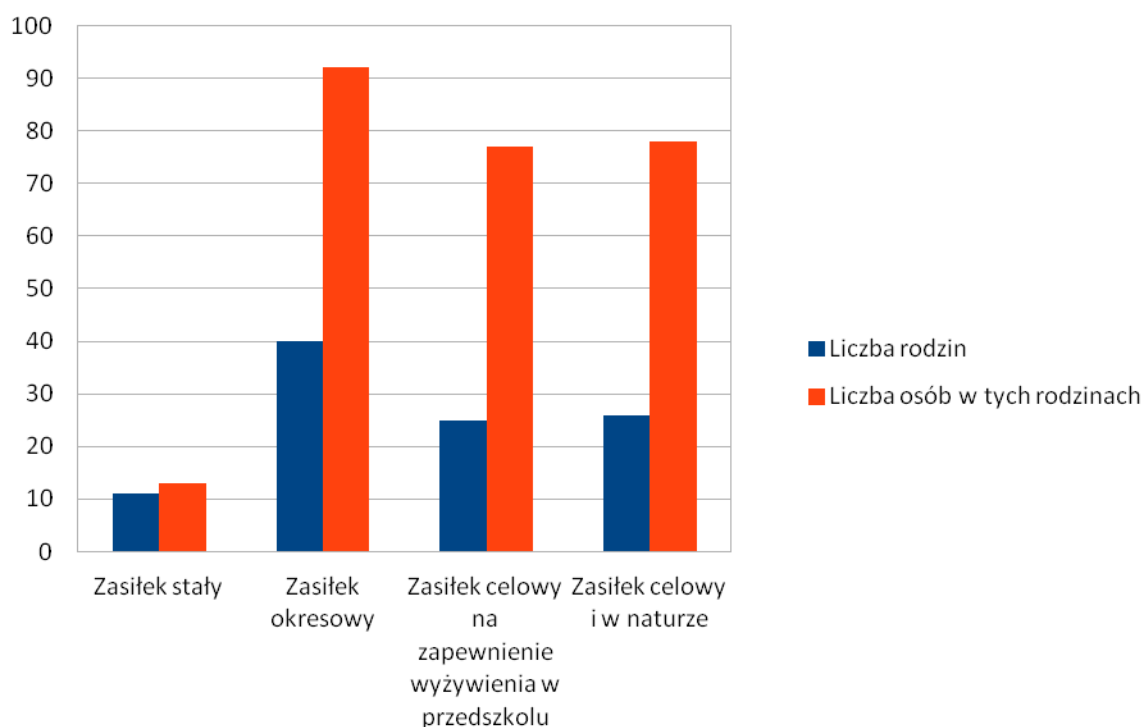
podstawie art. 31 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa, 919 osobom wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł. Ukraińskie rodziny korzystały również z innych form pomocy finansowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Tabela Nr 2. Formy pomocy dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym w 2022 r.

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Zasiłek stały	11	13
Zasiłek okresowy	40	92
Zasiłek celowy na zapewnienie wyżywienia w przedszkolu	25	77
Zasiłek celowy i w naturze	26	78

Źródło: (dane statystyczne CUS)

Wykres Nr 3. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach z podziałem na rodzaj udzielonej pomocy

Centrum Usług Społecznych w Starachowicach zapewnia wsparcie dla osób borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez funkcjonowanie w środowiskach Asystentów Rodziny. Działania prowadzone przez asystentów kierowane są głównie do rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w rodzinie zastępczej. Działania te koncentrują się nie tylko na dzieciach ale również na rodzinach, w których dzieci umieszczone zostały w rodzinach zastępczych, by możliwie szybko doprowadzić do powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Tabela Nr 3. Liczba asystentów i rodzin objętych asystenturą w latach 2021 - 2022

	2021	2022
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	2	2
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	26	27

Źródło: (dane statystyczne CUS)

W celu rozszerzenia działań wspierających i zapobiegających wykluczeniu społecznemu w lipcu 2022 r., w ramach realizacji projektu: „Kierunek Przyszłość – Starachowicki Program Rozwoju Lokalnego” rozpoczęło swoją działalność na osiedlu Wzgórze w Starachowicach Centrum Aktywności Społecznej, działające w strukturach Centrum Usług Społecznych.

W CAS funkcjonuje Świetlica, która przeznaczona jest dla 30 dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Poza planowanymi zajęciami prowadzonymi w placówce realizowane są także działania Organizatora Społeczności Lokalnej polegające głównie na integracji mieszkańców, organizowaniu zajęć sportowo-rekreacyjnych i budowie partnerstw do rozwiązywania lokalnych problemów. W bloku socjalnym przy ulicy Ostrowieckiej funkcjonuje klub młodzieżowy, w którym odbywają się zajęcia z gier stolikowych, spotkania integracyjne.

2. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny z terenu Gminy Starachowice – dane statystyczne

2.1 Sąd Rejonowy w Starachowicach

Tabela Nr 4. Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dot. nadzoru kuratora w latach 2021 – 2022

	2021	2022
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora z powodu ograniczenia władzy rodzicielskiej	237	236
Liczba nieletnich pozostających pod nadzorem kuratora	44	52
Liczba osób zobowiązanych do leczenia odwykowego	92 leczenie stacjonarne - 62 leczenie otwarte - 30	89 leczenie stacjonarne - 35 leczenie otwarte - 35

Źródło: (dane statystyczne Sądu Rejonowego)

Pod nadzorem kuratora współpraca w obszarze wspierania rodziny i dziecka prowadzona jest w zależności od sytuacji i konkretnych potrzeb z następującymi podmiotami: Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, CUS, GOPS, Poradnią Leczenia Uzależnień, GKRPA, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, SOSW, pedagogami szkół i przedszkoli, poradniami terapeutycznymi, świetlicami środowiskowymi, rodzinnymi domami dziecka i innymi placówkami pieczy instytucjonalnej.

W sprawach dotyczących nieletnich głównymi przyczynami nadzoru kuratora są: demoralizacja polegająca na nierealizowaniu obowiązku szkolnego, niestosowaniu się do władzy rodzicielskiej rodziców, stosowaniu używek typu nikotyna, alkohol, środki odurzające, ucieczki z domu oraz popełnianie czynów karalnych, np.: kradzieże, włamania, oszustwa i inne przestępstwa np.: internetowe, przemoc wobec rówieśników itp.

2.2 Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach wynika, że najczęściej popełniane przez nieletnich czyny to m.in.: kradzieże – kradzież z włamaniem,

kradzież samochodu; uszkodzenie mienia; przestępstwa rozbójnicze; bójki lub pobicia z uszczerbkiem na zdrowiu; posiadanie wbrew przepisom ustawy środków odurzających lub substancji psychotropowych. Najczęstszymi przyczynami policyjnych interwencji domowych jest: nadużywanie alkoholu przez członków rodziny, znęcanie się nad członkami rodziny oraz konflikty pomiędzy domownikami.

Komenda Powiatowa Policji realizuje programy profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Podczas spotkań przekazują materiały w postaci ulotek, broszur, m.in. omawiane są zasady bezpieczeństwa korzystania z sieci, zjawisko cyberprzemocy i hejtu. Ponadto prowadzona jest profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych, bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Funkcjonariusze KPP w Starachowicach udostępniają dane kontaktowe instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą domową i rodzinom dysfunkcyjnym. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach współpracuje z pracownikami socjalnymi CUS poprzez wspólne działanie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z realizacji procedury „Niebieskie Karty”, choćby podczas spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych. Procedura ta zawiera szereg czynności realizowanych przez przedstawicieli pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i służb ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 5 Dane dot. czynów karalnych, Niebieskich Kart i innych spraw w latach 2021 – 2022

	2021	2022
Liczba czynów karalnych popełnianych przez nieletnich	33	62
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	372	448
Liczba wszczętych spraw z art. 207 K.k. dot. znęcania się nad rodziną	372	109

Źródło: (dane statystyczne KPP)

2.3 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela Nr 6. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2022

	2021	2022
Liczba uczestników kolonii letnich oraz obozów sportowo-rekreacyjnych	249	472
Liczba osób, które skorzystały z zajęć zorganizowanych dla dzieci i młodzieży pozostających w miejscu zamieszkania	3957	4494
Liczba złożonych wniosków dotyczących zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	70	77
Liczba wniosków dotyczących zastosowania obowiązku poddania się leczeniu w Zakładzie Leczenia Odwykowego skierowanych do Sądu Rejonowego w Starachowicach	28	29

Źródło: (dane statystyczne GKRPA)

GKRPA realizuje działania w zakresie pomocy rodzinom w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomani, które są zlecane organizacjom pozarządowym, placówkom leczenia odwykowego oraz innym instytucjom. W ramach swoich kompetencji GKRPA organizuje szereg działań skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych oraz mieszkańców miasta. Są to m.in.: kolonie, obozy sportowe, rekreacyjne, różne przedsięwzięcia w okresie ferii zimowych, z okazji Dnia Dziecka, Mikołajek, zajęcia międzyszkolne, zawody sportowe, zajęcia świetlicowe. W ramach działalności organizacji pozarządowych realizowane są: pikniki, festyny oraz imprezy kulturalne.

2.4 Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Starachowicach

Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Starachowicach jest udzielanie pomocy społecznej dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnościami; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

Z danych uzyskanych z PCPR wynika, iż dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej zapewnia się instytucjonalną opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dzieci pozbawione opieki umieszczone są

w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnym domu dziecka. Pierwszeństwo w pełnieniu funkcji zastępczej mają osoby spokrewnione z dzieckiem, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka.

Tabela Nr 7. Typy rodzin zastępczych

Typ rodziny zastępczej	2021 liczba rodzin / liczba dzieci	2022 liczba rodzin / liczba dzieci
Rodzina spokrewniona	58 rodzin / 74 dzieci	58 rodzin / 78 dzieci
Rodzina niezawodowa	20 rodzin / 24 dzieci	19 rodzin / 18 dzieci
Zawodowe specjalistyczne	2 rodziny / 2 dzieci	2 rodziny / 8 dzieci

Rodzinny Dom Dziecka	3 RDD – 9 dzieci	3 RDD – 4 dzieci
----------------------	------------------	------------------

Źródło: (dane statystyczne PCPR)

PCPR wskazuje, iż najczęściej występujące problemy wychowawcze w rodzinach to:

- uzależnienie od komputera, telefonów i mediów społecznościowych,
- konflikty rówieśnicze (agresja słowna, fizyczna, wycofanie, stany depresyjne, przemoc emocjonalna),
- demoralizacja, konflikty z prawem,
- używki, papierosy, alkohol, dopalacze,
- waggary - absencje szkolne,
- konflikt pokoleń pomiędzy dziećmi a rodzicami zastępczymi,
- konflikty z prawem, demoralizacja

Powodami umieszczania małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są: nadużywanie alkoholu przez biologicznych rodziców, niewydolność wychowawcza, zaniedbanie, demoralizacja małoletniego, choroba rodziców, brak zapewnienia bezpieczeństwa opiekuńczego i wychowawczego.

2.5 Placówki oświatowe w Starachowicach

Pedagodzy szkolni zwracają uwagę na problemy opiekuńczo-wychowawcze, z którymi mają do czynienia w placówkach oświatowych, tj.:

- wagary (podczas nauczania zdalnego uznawane za celowe niełączenie się na lekcjach zdalnych),
- problemy emocjonalne,
- agresja słowna i fizyczna,
- lekceważący stosunek do obowiązków szkolnych i osób dorosłych,
- używanie środków psychoaktywnych,
- zachowania agresywne,
- cyberprzemoc,
- uzależnienie od komputera i Internetu.

Z powodu sytuacji epidemiologicznej w kraju i wprowadzonym zdalnym nauczaniem pojawiły się nowe problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży tj.: m.in. problemy emocjonalne (zwiększyła się liczba dzieci wymagających korzystania ze wsparcia pedagogów i psychologów), a przede wszystkim uzależnienie od telefonu oraz portali społecznościowych. W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, po dniu 24 lutym 2022 r. placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Starachowice stanęły naprzeciw wielkim wyzwaniom. Dzieci przychodziły do szkół, nie wiedząc, jak długo, do kiedy, w jakim trybie będą się w nich uczyć. Nauczyciele nie mieli wiedzy o systemie edukacji w Ukrainie, dla większości język był całkowicie niezrozumiały, z różnych stron napływały wykluczające się informacje dotyczące form, metod, promocji itd. Z uwagi na powyższe placówki oświatowe wypracowały sobie swoje metody dostosowane do liczby dzieci oraz ich wieku. Łączone klasy, integracja z uczniami z Polski, pomoc w nauce języka polskiego, wsparcie pedagoga bądź psychologa.

Placówki oświatowe wskazują, że najczęstszymi przyczynami problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi są:

- niewydolność wychowawcza rodziców,
- zaniedbania ze strony rodziców,
- brak właściwych relacji między dzieckiem a rodzicem,
- brak autorytetów,
- negatywny wpływ środowiska, udział w grupach nie formalnych poza szkołą,

- trudności w nauce, niepowodzenia w nauce szkolnej, drugoroczność,
- choroby dziecka lub rodzica,
- nadpobudliwość psychoruchowa,
- brak właściwych wzorców wychowawczych w rodzinie,
- trudna sytuacja rodzinna (konflikty, sprzeczki),
- rozpad rodziny, rozwód, separacja rodziców,
- samotne matki, samotni ojcowie wychowujący dzieci,
- nadużywanie alkoholu w rodzinie,
- konflikty rówieśnicze,
- bezrobocie i niedostatek lub brak środków materialnych,
- eurosieroctwo (wyjazd rodzica/rodziców do pracy za granicę),
- negatywny wpływ gier komputerowych, nieodpowiednie korzystanie z Internetu.

Pedagodzy podają, iż zjawiska patologii społecznej występujące wśród dzieci i młodzieży w szkołach są zjawiskiem marginalnym i podają ich przykłady:

- zagrożenie niedostosowaniem społecznym (zachowania demoralizujące),
- agresja słowna i fizyczna,
- konflikty koleżeńskie,
- samookaleczenia,
- palenie papierosów,
- używanie środków odurzających,
- eksperymentowanie z piciem alkoholu,
- kradzieże,
- wagary, opuszczanie pojedynczych godzin,
- niechęć do nauki,
- cyberprzemoc,
- niszczenie mienia,
- fałszowanie dokumentacji – pisanie przez uczniów usprawiedliwień i zwolnień z lekcji.

Z roku na rok pedagodzy zwracają uwagę na nowe problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży, które wynikają z większej dostępności do Internetu oraz środków psychoaktywnych, m.in.:

- niewydolność wychowawcza - rodzice i opiekunowie nie są w stanie egzekwować obowiązków szkolnych wobec nastolatków a nawet małych dzieci,
- brak podstawowych umiejętności społecznych związanych z wypełnianiem obowiązków i przestrzeganiem norm i zasad oraz duży poziom napięcia i frustracji, niepokojów, lęków, który jest przenoszony w środowisko grupy rówieśniczej w szkole, gdzie dochodzi do różnorodnych konfliktów z rówieśnikami i nauczycielami,
- nadużywanie telefonu i niewłaściwe korzystanie z Internetu,
- umieszczanie obraźliwych zdjęć, komentarzy w portalach społecznościowych,
- nadpobudliwość psychoruchowa,
- zła sytuacja materialna,
- zaniedbania środowiskowe, rodziny niepełne i rozbite,
- lekceważenie zaleceń kadry specjalistycznej szkoły oraz zaleceń specjalistów instytucji zewnętrznych,
- zaburzone relacje między dziećmi a ich rodzicami,
- zakłócanie przebiegu lekcji,
- izolacja społeczna dzieci,
- konflikty rówieśnicze związane z problemami rozwojowymi oraz emocjonalnymi dzieci,
- brak motywacji do nauki, lekceważący stosunek do obowiązków szkolnych,
- używanie środków psychoaktywnych,
- zachowania agresywne i autoagresywne.

Ponadto pedagodzy wskazują, że w domach uczniów nie zawsze są warunki do nauki, a pozostawianie dziecka w rodzinie gdzie dochodzi do konfliktów, kłótni czy nadużywania alkoholu nie sprzyja uczeniu się. Z związku z tym, zwiększyła się liczba dzieci w wieku szkolnym objętych nadzorem kuratora.

2.6 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Tabela Nr 8. Liczba dzieci objęta pomocą Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w latach 2021 – 2022

	2021	2022
Liczba dzieci objętych pomocą	1 250	1 655, w tym około 50% dzieci z terenu Gminy Starachowice
Liczba dzieci objętych pomocą psychologiczną	215	95% wszystkich dzieci korzysta z pomocy psychologicznej
Liczba rodzin objętych terapią rodzinną	6	12

źródło: (dane statystyczne PPP)

Problemy jakie dominują u dzieci i młodzieży na podstawie przyczyn zgłoszenia dziecka do Poradni od kilku lat są takie same, tj.:

- trudności w nauce na wszystkich poziomach nauczania,
- wady wymowy,
- trudności z koncentracją i uwagą,
- problemowe używanie substancji psychoaktywnych,
- zagrożenie niedostosowaniem społecznym,
- wybór zawodu i dalszej drogi kształcenia,
- zaburzenia emocjonalne,
- zaburzenia zachowania,
- zaburzenia rozwoju psychoruchowego u małych dzieci,
- zaburzenia odżywiania,
- przemoc w rodzinie,
- próby samobójcze,
- uzależnienia w rodzinie – wpływ na funkcjonowanie dzieci i całej rodziny,
- przemoc rówieśnicza,
- zaburzenia relacji w rodzinie,
- trudności w relacjach rówieśniczych.

2.7 Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła”

Dzieci i młodzież zamieszkujące na terenie Gminy Starachowice korzystają ze wsparcia Stowarzyszenia Nauczycieli „Zdrowa Szkoła”, pomocą objęci są również ich rodzice.

Dominującymi problemami jakie wskazuje „Zdrowa Szkoła” to m.in.:

- trudna sytuacja materialna rodzin i często na tym tle złe traktowanie przez rówieśników,
- problem uzależnień i przemocy w rodzinach,
- rodzice niewydolni wychowawczo,
- trudności edukacyjne,
- zjawisko hejtu w mediach społecznościowych.

Ponadto w/w stowarzyszenie podaje, iż w ostatnich latach nasilił się problem nadmiernego korzystania z Internetu.

3. Analiza SWOT

Zasoby i mocne strony rodzin i gminy:

- * silne więzi rodzinne,
- * chęć do wprowadzania zmian w swoim życiu,
- * zdobywanie nowych umiejętności,
- * podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- * umiejętność poruszania się w różnych instytucjach,
- * chęć współpracy rodzin z różnymi podmiotami,
- * Centrum Usług Społecznych, które umożliwia szerszy zakres i dostęp do usług społecznych dla wszystkich mieszkańców gminy Starachowice,
- * mieszkania chronione dla osób opuszczających rodziny zastępcze oraz dla osób w kryzysie,
- * obowiązujące strategie, programy i akty prawne funkcjonujące na terenie Gminy Starachowice,
- * wykształcona kadra pomocy społecznej,
- * współpraca instytucji działających na rzecz rodziny,
- * działająca na terenie miasta Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- * funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- * oferta profilaktyczno-edukacyjna placówek oświatowych działających na terenie Gminy Starachowice,
- * oferowana przez szkoły oraz inne instytucje szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych,
- * rozbudowane zaplecze sportowe, tj. basen, boiska, hale sportowe,
- * możliwość korzystania przez mieszkańców miasta ze Starachowickiej Karty Dużej Rodziny,
- * działający program "Rodzina 500 plus" i związana z tym poprawa sytuacji finansowej rodzin,
- * wprowadzony w 2018 r. rządowy program społeczny Dobry Start,
- * Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016 – 2025,
- * powstanie Centrum Aktywności Społecznej na osiedlu Wzgórze oraz funkcjonującej w nim świetlicy dla dzieci i młodzieży oraz Organizatora Społeczności Lokalnej,
- * powstanie Centrum Interwencji Kryzysowej,
- * rozwój innowacyjnych metod wsparcia rodziny w pracy asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego,
- * współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- * możliwość pozyskiwania środków finansowych z MRPiPS oraz środków z funduszy europejskich.

Słabe strony rodzin i gminy

- * niski poziom aktywności klientów CUS w zakresie wykorzystywania własnych zasobów i możliwości w przewycięzaniu sytuacji kryzysowej,
- * wyuczona bezradność i roszczeniowość podopiecznych CUS,
- * niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy CUS,
- * niski poziom aktywności zawodowej osób korzystających z CUS,
- * przenoszenie odpowiedzialności za wychowywanie dziecka na szkołę lub inne instytucje,
- * bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie,
- * duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- * mała ilość mieszkań socjalnych,
- * niedostateczna wiedza mieszkańców na temat form wsparcia instytucji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie,
- * brak funkcjonujących na terenie gminy rodzin wspomagających,

- * zanik więzi i tradycji rodzinnych, rozpad rodzin,
- * niski poziom wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa,
- * zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców,
- * wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- * uzależnienie podopiecznych CUS od otrzymywanej pomocy,
- * zjawisko dziedziczenia biedy,
- * napływ ludności narodowości ukraińskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy.

IV. Rozdział II

Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Celem głównym programu jest wsparcie i pomoc rodzinom przeżywającym trudności i niewydolnym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Szczególna ochrona dzieci w rodzinach zagrożonych

Zadania	Realizatorzy
• współpraca instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka • wsparcie interdyscyplinarne rodzin zagrożonych przemocą • praca socjalna ze strony pracowników socjalnych • wsparcie rodzin w przezwyciężeniu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Urząd Miejski - Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach • Placówki Oświatowe w Starachowicach • Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach • Sąd Rejonowy i Kuratorzy w Starachowicach • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach • Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła” • organizacje pozarządowe w Starachowicach

2. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin, poprawa jakości życia

Zadania	Realizatorzy
• zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia • zapewnienie dzieciom z rodzin ubogich posiłków w szkole oraz stypendiów • monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności • usprawnianie procedur chroniących rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach • organizacje pozarządowe w Starachowicach

3. Wzmocnienie roli funkcji rodziny

Zadania	Realizatorzy
• zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego rodzinom • przydzielanie asystenta rodziny • tworzenie i prowadzenie grup wsparcia • udzielanie pomocy rodzicom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach • Placówki Oświatowe w Starachowicach • Sąd Rejonowy i Kuratorzy w Starachowicach • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach • Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła” • organizacje pozarządowe w Starachowicach

4. Pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej

Zadania	Realizatorzy
• poradnictwo specjalistyczne poprzez kierowanie rodzin do instytucji oferujących wsparcie psychologiczne, prawne • prowadzenie zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców • podnoszenie kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym poprzez wsparcie asystenta rodziny • zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży • organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach • placówki oświatowe w Starachowicach • Sąd Rejonowy i Kuratorzy SR w Starachowicach • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach • organizacje pozarządowe w Starachowicach

5. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu oraz uzależnieniom dzieci i młodzieży

Zadania	Realizatorzy
• prowadzenie i przygotowanie i finansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży • prowadzenie działań aktywizujących integrujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym • promocja i wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka • motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców bądź dzieci; monitorowanie terapii; wczesna interwencja; monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Urząd Miejski - Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • placówki oświatowe w Starachowicach • Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach • Sąd Rejonowy i Kuratorzy w Starachowicach • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach • Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła” • Miejskie Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Starachowicach • organizacje pozarządowe w Starachowicach

6. Rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie

Zadania	Realizatorzy
• rozszerzanie i tworzenie działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych • udzielanie pomocy uczniom z trudnościami w nauce • wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka • organizowanie czasu wolnego oraz wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży	• Centrum Usług Społecznych w Starachowicach • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach • placówki oświatowe w Starachowicach • Stowarzyszenie Nauczycieli „Zdrowa Szkoła” • Miejskie Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Starachowicach • organizacje pozarządowe w Starachowicach

V. Odbiorcy programu

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie Gminy Starachowice, dotknięte problemem uzależnień, przemocą, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także rodziny, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

VI. Czas realizacji programu

Realizacja Gminnego Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2024-2026.

VII. Zakładane efekty programu:

- wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych skutkujące pozostawieniem dzieci w rodzinie naturalnej,
- poprawa funkcjonowania rodzin oraz ich skuteczne wspieranie,
- utworzenie dodatkowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- utrzymywanie ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami, placówkami i służbami społecznymi mającymi na celu podejmowane działań na rzecz dobra dziecka i rodziny co umożliwi efektywne rozwiązywanie problemów społecznych,
- poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży,
- ograniczenie przestępczości wśród nieletnich,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- wzrost poczucia sprawczości członków rodziny.

VIII. Źródła finansowania Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Starachowice, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych.

IX. Monitorowanie realizacji programu

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych, które będą odpowiadać potrzebom oraz oczekiwaniom mieszkańców Gminy Starachowice.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji,

monitoringu realizacja Programu powinna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami.

Poprzez monitoring możliwe będzie obserwowanie poszczególnych działań, ocena, sprawność, skuteczność, zaangażowanie jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu oraz zgodność założonych celów z osiąganymi efektami.

X. Zakończenie

Przedstawione w Gminnym Programie Wspierania Rodziny działania mają charakter wspomagający, wspierający rodzinę, mający wzmocnić ich kompetencje i zasoby w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

W/w działania mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, w wyniku których odzyskują poczucie własnej wartości. Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny, ochronny, w rodzinie w pierwszej kolejności stwarzane są możliwości samodzielnego mierzenia się ze swoimi problemami. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe dzięki współpracy instytucji, placówek oraz organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają rodzinę i dziecko. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie poczucia ich bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

XI. Spis tabel

Tabela Nr 1. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2021 – 2022	str. 5
Tabela Nr 2. Formy pomocy dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym w 2022 r.	str. 8
Tabela Nr 3. Liczba asystentów i rodzin objętych asystenturą w latach 2021 – 2022	str. 9
Tabela Nr 4. Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dot. nadzoru kuratora w latach 2021 – 2022	str. 10
Tabela Nr 5. Dane dot. czynów karalnych, Niebieskich Kart i innych spraw w latach 2021 – 2022	str. 11
Tabela Nr 6. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2022	str. 12
Tabela Nr 7. Typy rodzin zastępczych w latach 2021 – 2022	str. 13
Tabela Nr 8. Liczba dzieci objęta pomocą Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w latach 2021 – 2022	str. 17

XII. Spis wykresów

Wykres Nr 1. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2021 – 2022	str. 6
Wykres Nr 2. Liczba osób w rodzinach w latach 2021 – 2022	str. 6
Wykres Nr 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach z podziałem na rodzaj udzielonej pomocy	str. 8

Uzasadnienie

Celem uchwały jest przyjęcie do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Starachowice na lata 2024 – 2026. Program został opracowany w oparciu o założenia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, 1429), jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Starachowice od 2016 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Pomoc może być udzielana skutecznie we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędne jest dla realizacji określonych w nim celów wychodzących naprzeciw istotnym problemom społecznym w obszarze ograniczania bądź niwelowania objawów dysfunkcyjności rodziny.

Podstawowym celem Programu jest tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i realizacji ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmocnienie wsparcia dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, a w konsekwencji, w przyszłości ograniczenie liczby dzieci objętych pieczą zastępczą.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.